

Ψήφος αποδήμων και ΕΔΔΑ

Της Λίνας Παπαδοπούλου¹

Με τη χθεσινή (15.03.2012) τελική του απόφαση (Σιταρόπουλος και Γιακουμόπουλος εναντίον Ελλάδας), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) έκρινε ομόφωνα ότι η παράλειψη του Έλληνα νομοθέτη να θεσπίσει διαδικασίες συμμετοχής των Ελλήνων κατοίκων εξωτερικού στις εθνικές εκλογές δεν συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το οποίο εγγυάται το δικαίωμα σε ελεύθερες εκλογές. Η απόφαση εκδόθηκε βάσει προσφυγής δύο Ελλήνων οι οποίοι, όπως και όλοι οι απόδημοι Έλληνες, δεν μπορούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στον τόπο της κατοικίας τους, καθώς δεν υπάρχει το απαραίτητο νομοθετικό πλαίσιο αναφορικά με τον τρόπο ψηφοφορίας (π.χ. επιστολική ψήφος ή εκλογικά τμήματα σε Προξενεία).

Προηγούμενη απόφαση Τμήματος του ΕΔΔΑ (08.07.2010) είχε δικαιώσει τους προσφεύγοντες, επικρίνοντας της ελληνική Πολιτεία για την έλλειψη του απαραίτητου νομοθετικού πλαισίου. Την απόφαση είχε στηρίξει το Τμήμα σε συγκριτική επισκόπηση της νομοθεσίας, η οποία έδειξε ότι 29 κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν θεσμοθετήσει τη διαδικασία συμμετοχής των εκτός εδαφικής επικράτειας κατοίκων τους στις εθνικές εκλογές. Το Δικαστήριο ανέφερε ότι το Άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου αρ. 1 δεν επιβάλλει μόνο μια υποχρέωση για τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη να διενεργούν εκλογές υπό όρους που διασφαλίζουν την ελεύθερη έκφραση και γνώμη του λαού, αλλά επίσης κατοχυρώνει το αντίστοιχο ατομικό δικαίωμα του κάθε πολίτη να ψηφίζει.

Αντιθέτως, με τη χθεσινή της απόφαση η δεκαεπταμελής Ευρεία Σύθεση του Δικαστηρίου κατέληξε ότι ούτε το σχετικό διεθνές και περιφερειακό δίκαιο, ούτε οι διάφορες πρακτικές των κρατών μελών σχετικά με αυτό το θέμα, απηχούν την αναγκαία ομοιογένεια που θα επέβαλε και στα Κράτη που δεν το προβλέπουν να λαμβάνουν μέτρα για την ενάσκηση του δικαιώματος ψήφου των πολιτών που ζουν εκτός εθνικών συνόρων. Επίσης, το Δικαστήριο έκρινε ότι η διατάραξη της οικονομικής, οικογενειακής και εργασιακής ζωής των προσφευγόντων που προκαλείται επειδή

---

¹ Επ. Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Α.Π.Θ.

πρέπει να ταξιδεύσουν στην Ελλάδα για να ψηφίσουν δεν είναι τόσο δυσανάλογη, ώστε να παραβιάζεται το σχετικό δικαίωμά τους. Τέλος, το Δικαστήριο τόνισε το μη υποχρεωτικό χαρακτήρα της σχετικής συνταγματικής διάταξης και παρατηρώντας ότι διάφορες προσπάθειες για ψήφιση νομοθεσίας σχετικά με την ενάσκηση του δικαιώματος ψήφου των Ελλήνων που ζουν στο εξωτερικό απέτυχαν να συγκεντρώσουν πολιτική συμφωνία, έκρινε ότι εκφεύγει της αρμοδιότητάς του να υποδείξει στις εθνικές αρχές πότε και πώς θα ενεργοποιήσουν αυτή τη διάταξη.

Ωστόσο, η δυνητική διατύπωση του ά. 51§4 εδ. β' του Συντάγματος («Νόμος ...μπορεί...») δεν αναιρεί την αντισυνταγματικότητα της παράλειψης του νομοθέτη, η οποία προσκρούει στη θεμελιώδη αρχή της λαϊκής κυριαρχίας (άρθρο 1 §§2-3) και σε εκείνη της καθολικής ψηφοφορίας (άρθρο 51 § 3), καθώς στερεί από ένα σημαντικό τμήμα του Εκλογικού Σώματος την πρακτική δυνατότητα να ασκεί το δικαίωμα της ψήφου (Δ. Θ. Τσάτσου, Συνταγματικό Δίκαιο, Β', 1993, σ. 177).

Συνεπώς, η χθεσινή απόφαση του ΕΔΔΑ μπορεί να απαλλάσσει την Ελλάδα από τυχόν διεθνή υποχρέωσή της να ρυθμίσει τη διαδικασία ψηφοφορίας των Ελλήνων του εξωτερικού, όχι όμως και τον Έλληνα νομοθέτη από τη συνταγματική υποχρέωσή του.

Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ, 16/03/12